

# Yapı Dünyası

ISSN 1300-977X

MESLEKİ BİLİM TEKNİK HABER DERGİSİ OCAK-ŞUBAT 2017/250-251

[www.yapidunyasi.com.tr](http://www.yapidunyasi.com.tr)



ENERJİ

ISSN 1300-977X

# Yapı Dünyası

www.yapidunyasi.com.tr

Aylık Mesleki Bilim Teknik ve Haber Dergisi

**YIL 21 • OCAK-ŞUBAT 2017 • SAYI 250-251**

## Sahibi

MRA Reklam Matbaa San. Tic. Ltd. Şti. Adına Mustafa Bilgiç

## Genel Yayın Yönetmeni

Mustafa Bilgiç

## Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Hikmet Bilgiç

## Yönetim Yeri

Kennedy Caddesi 102/1 Gaziosmanpaşa Ankara Türkiye

Tel: +90 (542) 215 85 87

Tel:+90 (312) 467 43 17 • Fax:+90 (312) 467 43 18

info@yapidunyasi.com.tr • yapidunyasi@gmail.com

## Hakem Kurulu

Prof. Dr. Necati Ağırlioğlu (İstanbul Teknik Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ing. Ahmet Durmuş (Karadeniz Teknik Üniversitesi)  
Prof. Dr. Erhan Karaesmen (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ekrem Manisalı (İstanbul Üniversitesi)  
Prof. Dr. Mehmet Emin Tuna (Gazi Üniversitesi)

## Yayın Kurulu

Prof. Dr. Yılmaz Aruntaş (Gazi Üniversitesi)  
Prof. Dr. Metin Aydoğan (İstanbul Teknik Üniversitesi)  
Prof. Dr. Alemdar Bayraktar (Karadeniz Teknik Üniversitesi)  
Prof. Dr. Fazıl Çelik (Karadeniz Teknik Üniversitesi)  
Prof. Dr. Murat Dicleli (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)  
Prof. Dr. Adem Doğangün (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Cemal Eyyübov (Erciyes Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ergün Gedizlioğlu (Karadeniz Teknik Üniversitesi)  
Prof. Dr. Polat Gülkan (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)  
Prof. Dr. Tefaruk Haktanır (Erciyes Üniversitesi)  
Prof. Dr. Mehmet Orhan (Gazi Üniversitesi)  
Prof. Dr. Hızır Önsöz (İstanbul Arel Üniversitesi)  
Prof. Dr. Yener Özkan (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ahmet Topçu (Osman Gazi Üniversitesi)  
Prof. Dr. Erdoğan Uzgider (İstanbul Teknik Üniversitesi)  
Prof. Dr. Bayram Ali Uzuner (Karadeniz Teknik Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ahmet Yakut (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)  
Doç. Dr. Atakan Aksoy (Karadeniz Teknik Üniversitesi)  
Doç. Dr. Zeki Ay (Süleyman Demirel Üniversitesi)  
Doç. Dr. Muhittin Bağcı (Cela! Bayar Üniversitesi)  
Doç. Dr. Şükrü Yetgin (Gazi Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Hikmet Bayırtepe (Gazi Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. M. Kürşat Çubuk (Gazi Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Erol İskender (Karadeniz Teknik Üniversitesi)  
Dr. Ali Uğurlu  
Av. Atilla İnan (Başkent Üniversitesi)  
Mimar Y. Müh. Cihat Uysal (İstanbul Teknik Üniversitesi)  
İnş. Y. Müh. Cahit Kocaman  
İnş. Y. Müh. Melik Safi Duyar (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)  
İnş. Y. Müh. Fikret Kuran  
İnş. Y. Müh. İsmail Salıcı (İstanbul Teknik Üniversitesi)  
(İsimler soyadına göre alfabetik olarak sıralanmıştır.)

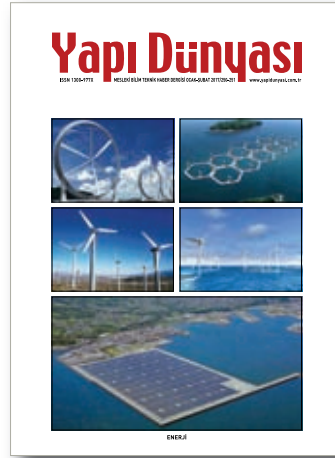
© 1996 YAPI DÜNYASI, Dergide yayınlanan yazı ve şekillerin her hakkı saklıdır. Kaynak gösterilse dahi izin alınmadan yayınlanamaz. Yazılardaki sorumluluk yazarına aittir.

**Yayın ve Yazım Kuralları:** Gönderilen yazılar Word dosyasında tek sütun olarak yazılmalıdır. Makaleler, daha önce yayımlanmamış olmalıdır. Makalelerde Türkçe ve İngilizce "başlık (title)", "özet (abstract)" ve "anahtar kelimeler (key words)" bulunmalıdır. Yayın Kurulu, Hakemler veya Editörler, yayım öncesinde gerekli görülen düzeltme ve kısaltmaları yapabilir. Çeviri veya derleme yazılarda, ilgisince gerekli izinlerin alınması, yazarının, yayımlandığı derginin ve kaynaklarının belirtilmesi zorunludur. Detaylı bilgilere [www.yapidunyasi.com.tr](http://www.yapidunyasi.com.tr) adresinden ulaşabilirsiniz.

## AYLIK YEREL SÜRELİ YAYIN

10.02.2017

Baskı: Başak Matbaacılık Ltd. Şti. Anadolu Bul. 5/15 Gimat-Ankara Tel: 0312 397 16 17



## Cihat UYSAL

**Tasarım Sürecinde Üretim ve Yapım Kararları** . . . . . 6

## Gözde ALINPAK

**Doç. Dr. Abdurrahman ŞAHİN**

**Yapıların Depreme Karşı Yalıtımında Kullanılan**

**Kurşun Çekirdekli Elastomer Mesnetlerin**

**Tasarımı İçin Yazılım Geliştirilmesi** . . . . . 8

## Prof. Dr. İlker USTA

**Ahşap Üzerine Betimlemeler:**

**Kültürlerarası etkileşim aracı olan ahşabın**

**"Değerli bir Nesne" olarak kabul edilip**

**özümsemesi (Ahşap Katıksız Bir Dosttur)** . . . . . 17

## Hasan AYDIN

**Doç. Dr. Z. Sevgen PERKER**

**Artvin Borçka Zeytinlik Köyü**

**Merkez Camii Yapısal Özellikleri** . . . . . 26

## Doç. Dr. Z. Sevgen PERKER

**Bir Mimari Tasarım Atölyesi Deneyimi:**

**"Empati Atölyesi"** . . . . . 39

## Latif Onur UĞUR

**Ece ALKAN**

**FIDIC Kırmızı Kitap (İnşaat İşleri Şartnamesi)**

**İle Yapım İşleri Genel Şartname'sinin;**

**Gecikmeler, Süre Uzatımları ve Bunlara Bağlı**

**Maddi Talepler Orijininde Karşılaştırılması** . . . . . 49

## Av. Atilla İNAN

**Sözleşme Tasarısında Fiyat Farkı**

**Verilmeyeceği Belirtilmişken Özel Teknik**

**Şartnamede Verilebileceği Öngörülmüşse**

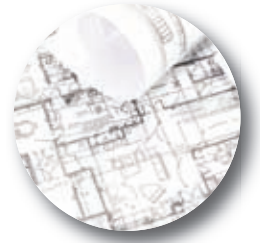
**Nasıl Hareket Edilecektir** . . . . . 59

## HESİAD Yönetim'i Belirlendi

. . . . . 61

Ankara Otonomi Açıldı . . . . . 61

Başsağlığı . . . . . 61



# Bir Mimari Tasarım Atölyesi Deneyimi: “Empati Atölyesi”

**Doç. Dr. Z. Sevgen PERKER**

Y. Mimar, Kamu Yöneticisi,  
Uludağ Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü

**Özet:** Tarih boyunca sosyal değerler ve mimarlık ürünü etkileşim halinde olmuş ancak 20. Yüzyıl'ın ikinci yarısından itibaren çeşitli mimarlık platformlarının toplumsal sorumluluk ve mimarlık arasında bağlantı kurma ve var olan bağlantıları güçlendirme amaçlı sistematik çabaları ile “Herkes İçin Tasarım”, “Çocuk ve Mimarlık”, “Toplum ve Mimarlık”, “Sorumlu Mimarlık” gibi temalar mimarlık gündeminde yerini almıştır. Bu süreç mimarlık eğitiminin ve mimarlık eğitiminin bel kemiğini oluşturan tasarım atölyelerinin de farklı içerik ve öğretim yöntemleri ile yeniden şekillendirilmesine yönelik çabaları beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda bu çalışma bir mimari tasarım atölyesinde içerik ve öğretim yönteminin “empati” kavramı ile şekillendirilmesine dair bir deneyimi anlatmaktadır. “Empati Atölyesi” nin amacı, öğrencilerin toplum – mimari ürün etkileşimini algılamalarının, verilen mimari tasarım konularına ilişkin ilgi gruplarını tanımalarının, ilgi grupları ile empati kurarak tasarıma girdi sağlamalarının ve böylelikle verilen mimari tasarım sorununa / konusuna yönelik gerçekçi, uygulanabilir, sürdürülebilir, yaşam kalitesi yüksek mimari çözümleri üretmelerinin sağlanmasıdır.

**Anahtar Kelimeler:** Mimari Tasarım, Mimarlık Eğitimi, Mimari Tasarım Eğitimi, Mimari Tasarım Atölyesi, Empati.

## **An Architectural Design Studio Experience: “Empathy-Studio”**

**Abstract:** Throughout the history, social values and architecture products have been in interaction with each other; however, certain themes such as “Design for All”, “Children and Architecture”, “Society and Architecture”, “Responsible Architecture” began to be included in the architectural agenda from the second half of the 20th Century, as a result of the systematic efforts of various architectural platforms to establish a connection between social responsibility and architecture, and strengthen the existing connections. This process brought about the efforts intended for remodeling the architectural education as well as design studios, which are the backbone of the architectural education, by means of different contents and teaching methods. In this regard, this study mentions about an experience of remodeling the content and teaching methods with the concept of “empathy”, in an architectural design studio. The objective of “Empathy-Studio” is to ensure students to percept the interaction between the society and architectural products, know the groups related to the stated architectural topics, empathize with the relevant groups and provide input for the design; and consequently, produce realistic, workable and sustainable architectural solutions for the stated architectural design problem/issue, intended for providing a high quality of life.

**Key Words:** Architectural Design, Architectural Education, Architectural Design Education, Architectural Design Studio, Empathy.

## 1. GİRİŞ: EMPATİ KAVRAMI VE MİMARLIK EĞİTİMİNDEKİ ÖNEMİ

Empati; “Kişinin, başka bir kişinin istek ve duygularını anlayabilmesi, başka bir kimsenin halini kavrayabilmesi durumu. Kişinin kendisini başka bir bilincin yerine koyarak, söz konusu bilincin duygularını, isteklerini ve düşüncelerini, onun bu yaşantılarını o anda tecrübe etmeksizin anlayabilmesi yeteneği. Kişinin, kendi zihninde ya da içinde, başka bir kişinin rolünü kabul edip, benimsemesi hali.” olarak tanımlanmaktadır (Cevizci, 2003). Diğer bir tanımla Empati,; “Duygudaşlık. Aynı duyguları paylaşma. Kendini duygu ve düşüncede bir başkasının yerine koyabilme.” dir (URL 1, 2016).

Empati kavramı günümüzdeki tanımına zaman içinde pek çok aşamadan geçerek ulaşmıştır. Psikoterapi alanında empatik iletişim kurma çalışmaları ile öne çıkan Rogers'ın tanımına göre empati; “Bir kişinin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak, olaylara onun bakış açısıyla bakması, o kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi sürecidir”. Söz konusu tanım empati kurmak isteyen kişinin, karşısındaki kişinin fenomenolojik alanına girmesi gerektiğini anlatmaktadır. Psikoloji bilimindeki Fenomenolojik Yaklaşım'a göre her bireyin bir fenomenolojik alanı bulunmakta, her birey kendisini ve çevresini kendine özgü bir biçimde algılamaktadır. Bir bireyin bir başka bireyi anlamak istemesi halinde, olaylara o bireyin bakış açısıyla bakması, durumları onun gibi algılamaya çalışması gerekmektedir. Bunu gerçekleştirebilmek ise o bireyin rolüne girilebilmesine bağlıdır. Bireyin, karşısındaki kişinin rolüne girmesi, söz konusu rolde bir süre kalması ve sonra yeniden kendisi olması empati kurmak olarak değerlendirilmektedir. Empatide karşısındaki kişinin duygu ve düşüncelerini anlamak esastır. Çeşitli araştırmalar empatinin, kendini açma, toplumsallaşma, sosyal duyarlılık, topluma uyum ile olumlu ilişkisi olduğunu göstermektedir (Dökmen, 2006).

Bilindiği gibi 20. Yüzyıl'ın ikinci yarısından itibaren, Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA), Avrupa Konseyi, Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE) ve Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu (EFAP) gibi oluşumların toplumsal sorumluluk ve mimarlık alanında bağlantı kurma ve var olan bağlantıları güçlendirme amaçlı çabaları ile “Herkes İçin Tasarım”, “Çocuk ve Mimarlık”, “Toplum ve Mimarlık”, “Sorumlu Mimarlık” gibi temalar mimarlık mesleği-

nin gündeminde önemli bir yer tutmaktadır. Mesleki platformlarda tasarımın salt fiziksel bir etkinlik olmadığı, sosyal, kültürel, ekonomik ve yönetsel bağlam ile bir bütün halinde ele alınmasının gerekliliğinin altı çizilmektedir (Incedayı, 2009). Bu çerçevede günümüz mimarlık söylemleri, tasarım yaklaşımları ve süreçleri kullanıcıyı odağına almakta, kullanıcı deneyim ve memnuniyetini esas alan, kullanıcı farklılıklarına bağlı mekânsal çeşitliliğe ve zenginliğe kavuşmuş yapıların tasarlanması büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda kullanıcının mimari tasarıma katkı koymasının sağlanması konusunda çeşitli yöntemler araştırılmakta ve deneysel çalışmalar yürütülmektedir. Kullanıcı odaklı tasarım, çeşitli alt başlıklar içermekle birlikte, kapsayıcı bir anlatım ile kullanıcı davranışlarının araştırıldığı, tanımlandığı ve tasarım kararlarına veri oluşturduğu, kullanıcı ile işbirliği içinde mimari tasarımın gerçekleştirildiği bir süreçtir (Ersoy, 2010). Katılımın güçlendirildiği kaliteli yaşam çevreleri oluşturma amacı mimarların toplumla ve farklı disiplinlerle etkileşim içinde olma ve empati kurma konusundaki sorumluluk ve duyarlılıklarının arttırılması gerektiğine de dikkati çekmiştir. Bu bağlamda mimarlık eğitiminin bel kemiğini oluşturan tasarım atölyelerinde verilen tasarım konularının da toplum - mimarlık etkileşimini esas alan konular olması büyük önem taşımaktadır. Diğer yandan mimar adayının toplumu oluşturan diğer aktörler ile etkileşimde bulunması, toplumsal duyarlılığının artması ve toplumun çeşitli kesimleri ile empati kurma yeteneğinin geliştirilmesi mimarlık eğitiminin önemli bir parçası olmakta ve söz konusu becerilerin kazandırılması da gerek verilen tasarım konuları gerekse uygulanan öğretim yöntemleri ile mimarlığın bel kemiğini oluşturan mimari tasarım atölyelerinde olanaklı olmaktadır.

Empati kurma becerisi gelişmiş olan bir bireyin empati kurma eylemi yalnızca bireylerle sınırlı değildir. Bireyler ile empati kurma becerisi gelişmiş olan bir bireyin özellikle doğal, tarihsel ve kültürel çevre ile empati kurması da kolay olmaktadır (Dökmen, 2006). “Ekolojik yapı”, “sürdürülebilir bina”, “yeşil bina” gibi kavramların mimari tasarımdaki önemine sıklıkla değinilen, söz konusu alanda gerçekleştirilen uygulamaların çokça tartışıldığı günümüz mimarlık ortamında doğa ile empati kurabilen mimar adaylarının yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Empati kurma becerisi yüksek bir mimarın tasarım yaptığı çevredeki tarihsel ve kültürel unsur-

ları algılaması, bağlamı değerlendirebilmesi de kolay olmaktadır.

Günlük yaşantının hemen her alanında empatik anlayışın insanları birbirine yaklaştırma, iletişimi kolaylaştırma özelliği olduğu bilinmektedir. Empati, yalnızca kendisi ile empati kurulana faydası olan bir etkinlik değil, aynı zamanda empati kuran kişinin de toplumsal ilişkilerini güçlendiren, toplumda kabul görmesini kolaylaştıran bir özelliktir. Liderlik özelliğine sahip kişilerin empati kurma becerilerinin yüksek olduğunu gösteren çeşitli bilimsel araştırmalar bulunmaktadır. Diğer yandan empati kurma becerisi ile işbirliği arasında yakından bir ilişki bulunmakta, bu nedenle de günümüzde pek çok meslek insanına meslek içi eğitim kapsamında empati kurma eğitimleri verildiği bilinmekte, özellikle disiplinlerarası çalışmalar yapmak zorunda olan meslek sahiplerine empati kurma becerisi kazandırılması büyük önem taşımaktadır (Dökmen, 2006). Bu çerçevede mimar adayının mesleğe toplumsal ilişkiler bağlamında hazırlanmasında da empati önemli rol oynamaktadır. Gardner'a göre "kişilerarası zeka", bireyin diğer bireylerle küme olarak, işbirliği içinde çalışma, sözlü ya da sözsüz iletişim kurma yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Kişilerarası zekanın geliştirilmesinde empati kavramı büyük önem taşımaktadır (Düzgün, 2004). Farklı disiplinlerden uzmanlar ile birlikte çalışma zorunluluğu bulunan mimar adaylarının "kişilerarası zekaları" önem kazandığından, "empati kurma" yeteneklerinin geliştirilmesinde yine mimari tasarım atölyeleri önemli bir potansiyele sahiptir.

Duygusal zeka ise Goleman tarafından, "kişinin kendi duygularını anlaması, başkalarının duygularına empati beslemesi ve duygularını yaşamı zenginleştirecek biçimde düzenleyebilmesi" olarak tanımlanmaktadır. Goleman'a göre duygusal zeka sahibi bireyler; duygularını bir amaç doğrultusunda toparlayabilme, kendilerini harekete geçirebilme, kendine hakim olabilme yeteneklerine sahiptirler (Düzgün, 2004). Söz konusu özellikler her başarının altında yatan özellikler olup, belirli bir fikre takılıp kalmamayı, yeni fikirler üretebilmeyi, yüksek performans ile çalışabilmeyi olanaklı kılmakta, sayılan özellikler mimar adayları için büyük önem taşımaktadır. Düzgün'e göre "bireysel motivasyon" kavramını, duygusal zekadan ayırmak olanaklı değildir. Bunun nedeni, ancak duygusal zekâya sahip bireylerin, dışsal bir etken olmaksızın kendi iç yeteneklerini

ortaya çıkarmalarının olanaklı olması ve bireysel motivasyonun içsel harekete geçiş anlamına gelmesidir. Duygusal zekânın önemli bir kavramı da empatidir. Bireyin kendisini karşısındakinin yerine koyarak, onun gözüyle dünyaya bakması olarak tanımlanabilecek empati, "özüne empati" kavramı olarak da kendini tanıma şekline dönüşmekte, böylelikle bireyin kendi içsel motivasyonunu kontrol etmesine olanak tanımaktadır (Düzgün, 2004). Bu bağlamda "Empati kurma" yeteneği bir yandan mimarlık öğrencisinin kullanıcı odaklı tasarım yapabilmesini ve diğer disiplinlerin uzmanları ile işbirliği kurabilmesini sağlarken, diğer yandan kendi içsel motivasyonunu sürdürmesine de katkıda bulunmaktadır.

## 2. MİMARLIK EĞİTİMİNDE EMPATİ KURMA ARACI OLARAK "OYUN" VE "ROL OYNAMA"

Çocukluk döneminden itibaren insan yaşamının önemli bir parçası olan oyun, eğitim alanında öğrenmelerin birincil kaynağı olarak görülmektedir. Piaget'e göre çocuklar hayatlarındaki önemli bireyleri taklit etmeye dayalı oyunlar ile dünyaya ilişkin bilgilerini yapılandırmaktadırlar (Piaget, 1951). Bu yönüyle oyun, eğitim alanında önemli bir öğrenme aracı olarak görülmekte, oyun kavramından doğan "rol oynama" da yapılandırıcı öğrenim yaklaşımının önemli bir unsuru olarak ele alınmaktadır.

Rol oynama yöntemi, öğrencilerin başka bir kimliğe büründükleri, böylelikle başkalarının nasıl hissettiğini, düşündüğünü ve etkinlikte bulunduğunu anlama olanağına sahip oldukları, kendilerini o kimlik üzerinden ifade ettikleri bir öğretim tekniği olarak bilinmektedir. Söz konusu yöntemde genellikle ders konusu ile ilgili bir fikir, durum, sorun ya da olay, bir grup öğrenci tarafından yine bir grup öğrenci önünde dramatize edilmektedir. Böylelikle grubun üyeleri yalnızca dinlemek ya da tartışmak yerine olayın nasıl oluştuğunu izleyebilmekte ve konunun ayrıntısına inerek tartışabilmektedirler (Düzgün, 2004; URL 2, 2015).

Rol oynamaya dayalı öğretim yönteminin son yıllarda psikoloji, felsefe, dil eğitimi, çevre bilimi ve eğitimi, coğrafya, turizm eğitimi, bilgisayar eğitimi, astronomi eğitimi gibi pek çok eğitim alanında oldukça yaygınlaştığını gösteren çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Literatürde yapılandırıcı öğrenme yaklaşımına dayalı rol oynama öğretim yönteminin öğrencilerin soyut kavramları hayallerinde canlandı-

rabilmelerine olanak tanıyan, anlamlı öğrenme ile bilginin kalıcı olabilmesini sağlayan, öğrencilerin fiziksel ve zihinsel olarak derse katılımlarını kolaylaştırarak sürekli sorgulama içinde olmalarına olanak veren ve böylelikle soyut ve kavramsal düşünmeyi geliştiren, eğlenceli bir öğrenme ortamı oluşturarak öğrencileri çalışma konusunda motive eden, öğrencilerin liderlik özelliklerini ortaya çıkaran, sessiz öğrencilerin derse katılımını sağlayan, sosyal etkileşimin ve dilin geliştirilmesine katkıda bulunan bir öğretim yöntemi olduğunu anlatan çalışmalar bulunmaktadır (Kavak ve Köseoğlu, 2007). Rol oynama yönteminin günümüzde genellikle yaratıcı drama biçimiyle mimarlık eğitiminde de farklı şekillerde kullanıldığı bilinmektedir (Düzgün, 2004; Arıdağ ve Aslan, 2012; Üst ve Doğan, 2013; Kılıçaslan, 2015).

### 3. “EMPATİ ATÖLYESİ”

Mimarlık eğitiminde empatiyi esas alan ve empati kurma aracı olarak da rol oynama yönteminden yararlanan “Empati Atölyesi” nin amaçları,

- Öğrencilerin toplum – mimari ürün etkileşimini algılamalarının, verilen mimari tasarım konularına ilişkin ilgi gruplarını tanımalarının, ilgi grupları ile empati kurarak tasarıma girdi sağlamalarının ve böylelikle verilen mimari tasarım sorununa / konusuna yönelik gerçekçi, uygulanabilir, sürdürülebilir, yaşam kalitesi yüksek mimari çözümleri üretmelerinin, toplumsal ilişkilerin güçlendirilmesini sağlayacak mekanlar oluşturmalarının ve kullanıcı odaklı tasarım yapabilmelerinin sağlanması,

- Öğrencilerin içinde bulunulan doğal, fiziksel ve kültürel çevre ile empati kurarak bağlamı değerlendirmelerinin sağlanması,

- Öğrencilere toplumla ve kendi aralarında işbirliği kurarak çalışma becerisinin kazandırılması ve öğrencilerin bu yönde var olan becerilerinin geliştirilmesi,

- Öğrencilerin atölye sürecinde uzun süreli motivasyonlarını sürdürmelerinin sağlanmasıdır.

#### 3.1. “Empati Atölyesi” nin Konuları

Belirlenen amaçlar doğrultusunda “Empati Atölyesi” kapsamında; üç adet konu belirlenmiştir. Öğrencilerden, amaç ve konu sınırlarında kalmak koşuluyla kendi belirleyecekleri kavram ve senaryoya bağlı bir ihtiyaç programı geliştirmeleri ve söz konusu programa bağlı bir tasarım yapmaları isten-

miştir. Atölye çalışması kapsamında verilen tasarım konularının; toplumun eğitimine, toplumsal ilişkilerin ve dayanışmanın güçlendirilmesine katkı sağlayacak içerikte olmasına özen gösterilmiş, bu bağlamda atölyedeki mimari tasarım konuları; “Halk Eğitim Merkezi”, “Halk Kütüphanesi” ve “Halk Katılım ve Dayanışma Merkezi” olarak belirlenmiştir.

**Halk Eğitim Merkezi:** Yaşam boyu eğitim, insana ve bilgiye daha çok yatırım yapma, temel bilgi ve becerilerin kazanılmasını teşvik etme, esnek ve yenilikçi eğitim fırsatlarını genişletme anlamına gelmektedir. Bu bağlamda yaşam boyu eğitim, okul öncesi dönemden emeklilik sonrası döneme kadar tüm yetenek, ilgi, bilgi ve nitelikleri kazanma ve yenileme etkinliklerini kapsamaktadır. Yaşam boyu eğitimle bireylerin bilgi tabanlı topluma uyum sağlayabileceği bilgi ve yeterliliğe sahip olması sağlanmakta, böylelikle bireyler sosyal ve ekonomik hayatın her alanına aktif olarak katılabilmektedir. Katılım ise toplumda yaşayan bireylerin kendileri ile ilgili kararlarda kendilerini etkin olarak ifade edebilmelerini sağladığından huzurlu bir toplumun oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır. Toplumsal bütünlüğün korunması, bilimsel, yenilikçi, eğitilmiş bir toplumun oluşması, yetişkinlere verilecek yaşam boyu eğitimle olanaklıdır (Güleç ve ark., 2012; URL 3, 2016). Bu yönüyle halk eğitimi, toplumun kalkınmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Halk eğitimi, temelde, bireylere örgün eğitimle verilemeyen veya örgün eğitim sonrasında bilim ve teknolojiye bağlı olarak ortaya çıkan yeni bilgi ve becerilerin kazandırılmasına dayanmaktadır. Halk eğitimi öncelikle bireyin kendisi hakkındaki bilgi ve yeteneklerini artırmasına ve kişisel gelişimine katkıda bulunmaktadır. Bunun yanı sıra halk eğitimi ile bireyin toplumun diğer bireyleri ile iletişime geçmesi; sosyal, kültürel ve ekonomik etkinlikler aracılığı ile içinde bulunduğu toplumu daha iyi tanıması; bireysel ve toplumsal çalışmalar ile hem kendisine ve ailesine hem de toplumsal gelişmeye katkıda bulunması sağlanabilmektedir (URL 4, 2016).

**Halk Kütüphanesi:** İnsanlığın deneyimlerinin, sosyal, ekonomik ve kültürel kalıplarının kitaplar ve kitap dışı belgeler ile halkın kullanımına sunulması ve böylelikle bireyin hem içinde bulunduğu toplum ve dünyanın, hem de teknolojik gelişmelerin getirdi-

ği yeniliklerin farkına varmasının sağlanması toplumsal gelişme açısından önem taşımaktadır. Yaşam boyu öğrenme, gereksinim duyulan bilginin aktif ve bağımsız olarak elde edilebilmesi yeteneği olarak tanımlanabilmektedir. Yaşam boyu öğrenen bireyler, gereksinim duydukları anda ve gereksinim duydukları nitelikte bilgiyi elde edebilen, bu bilgiyi sorun çözmede kullanabilen kişilerdir. Böyle bir ortamda bilgi gereksinimini karşılama amacıyla hizmet veren halk kütüphaneleri, bireylerin eğitiminde ve eğitim sonrası bilgilerini güncellemelerinde yardımcı kuruluşlar olarak ön plana çıkmaktadır. Halk kütüphaneleri, toplumun eğitimi ve kültürel gelişimi için önemli kuruluşlar olup, toplumu oluşturan tüm bireylerin doğru ve güncel bilgiye kolaylıkla ulaşabilmelerini, okuma alışkanlığı kazanmalarını, bilgi, kültür, eğitim gibi temel gereksinimlerini karşılayabilmelerini, böylelikle kişisel gelişimlerini kolaylaştırmalarını sağlayan yapılardır. Toplumun sosyal, ekonomik, endüstriyel, bilimsel ve kültürel yönleriyle ayakta tutulmasına katkıda bulunması bakımından halk kütüphanelerinin rolü büyüktür. Diğer yandan halk kütüphaneleri, ulusal kütüphanelerin amaçlarından biraz daha farklı olarak hizmet verdikleri bölgenin yerel belleği olmayı da amaçlamaktadırlar (Özlük, 2010; Polat, 2010).

**Halk Katılım ve Dayanışma Merkezi:** Günümüz dünyasında yerel yönetimler, katılım ve dayanışma kavramları iç içe geçmiş durumdadır. Katılım, çok yalın bir biçimde bireylerin, kamu politikalarının belirlenmesi, uygulanması ve denetlenmesi süreçlerinde yer alması olarak tanımlanmakta, iktidar kullanan kişi ve kurumlar ile kaynak dağılımını belirleyen süreçleri etkilemeye yönelik eylem ve etkinlikler, katılım kapsamında ele alınmaktadır. Katılım, toplumda yaşayan bireylerin kendileri ile ilgili kararlarda kendilerini etkin olarak ifade edebilmelerini sağladığından huzurlu bir toplumun oluşturulmasına katkıda bulunurken, günümüz dünyasında özellikle etkin olan yerel yönetimlerin program oluşturma ve yönetim konusundaki çabalarına da önemli bir katkı sunmaktadır (Erkal, 2006). Dayanışma ise bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine karşılıklı bağlanması olarak tanımlanmaktadır (URL 1, 2016). Dayanışmada toplumu oluşturan bireylerin sosyal, kültürel, ekonomik vb. ortaklıklarının farkında olmaları, farklılıkların ise zenginlik olduğunun bilincinde olarak birbirlerine

bağlanmaları esastır. Toplumsal dayanışma, toplumun kurum ve kuruluşlarıyla da ortak değerlerde birleşmesi ve birlikte hareket etmesidir. Toplumsal dayanışma bir yandan bireyler arasında güven, saygı ve bağlılık ilişkisi oluştururken diğer yandan yönetsel anlamda hukuka saygı, kurumlar arasında iletişim gibi konuların gelişmesine, giderek toplumların ve ülkelerin kalkınmasına katkıda bulunmaktadır.

### 3.2. “Empati Atölyesi”nde Yöntem, Süreç ve Değerlendirme

Empati Atölyesi’nde kullanılan yöntem, her bir öğrencinin kendisine verilen rol için kapsamlı bir araştırma yapması, çok sayıda rol model ile görüşmeler gerçekleştirilmesi, söz konusu rol modeller ile empati kurmasının sağlanması ve edindiği bilgiler ile atölye süreci boyunca kendi projesinde kullanıcıyı odak noktaya alması, diğer arkadaşlarının projeleri üzerinde ise “kullanıcı” kimliği ile eleştiri yapması esasına dayanmaktadır. Söz konusu yöntem bir yandan atölye süreci boyunca devam eden bir oyun niteliğinde olduğundan uzun süreli öğrenci motivasyonunun sağlanması açısından tercih edilmiş, hem de bu yöntem ile öğrencilerin kullanıcılar ile empati kurmaları ve böylelikle kullanıcı odaklı tasarım yapma yeteneklerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Halk kütüphanesi tasarımında öğrencilere kullanıcı, müdür, hizmetli personel rolleri; halk eğitim merkezi tasarımında öğrencilere kursiyer, öğretmen, müdür, hizmetli personel rolleri, halk katılım ve dayanışma merkezi tasarımında ise öğrencilere muhtar, yardım gönüllüsü, ptt memuru, ofis personeli, sağlık personeli, hizmetli personel gibi roller verilmiştir.

Empati Atölyesi’nin süreci başlangıç ve araştırma; kavramsal çerçeve ve senaryo oluşturma, tasarım süreci ve değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Tüm aşamalarda öğrenciler konuyu ifade etme açısından istedikleri teknikleri kullanmakta serbest bırakılmıştır. Öğrenciler, çalışmalarını dijital sunumlar, posterler, serbest el eskizleri, bilgisayar çizimleri aracılığı ile aktarmışlardır. Başlangıç ve araştırma aşamasında konu ile ilgili metinlerin okunması, tartışmaların yapılması, önceliklerin belirlenmesi, ilgi grupları ile yapılacak görüşmelerin ayrıntılarının kurgulanması, atölye boyunca üstlenilecek roller ile ilgili araştırma yapılması, fiziksel çevre (doğal, tarihsel ve kültürel çevre unsurları) analizlerinin yapılması ve görüşmelerin ilk aşamalarının gerçekleştirilmesi söz konusu olmuş, sayılan

çalışmalar atölye yürütücüsünün önderliğinde öğrencilerin işbirlikçi çalışmaları ile şekillendirilmiştir. Kavramsal çerçeve ve senaryo oluşturma aşamasında; öğrenciler ilgi grupları ve rol modelleri ile yaptıkları görüşmelerde elde ettikleri verilere bağlı olarak kavramsal çerçeve oluşturmuş, senaryolarını hazırlamış ve ihtiyaç programları geliştirmişlerdir. Tasarım sürecinde; vaziyet planı kararlarından projelerin detay çözümlerinin yapılmasına kadar tüm ölçeklerde yapılan çalışmalarda öğrenciler kendi projelerinde kullanıcıyı odak noktası kabul etmişler, birbirlerinin projelerine ise oynadıkları roller çerçevesinde eleştiri yapmışlardır. Projelerin değerlendirilmesinde iki temel unsur esas alınmıştır. Bunlardan ilki atölyenin ana teması olan empatinin tasarıma yansıma düzeyi ile ilgilidir. Bu bağlamda öğrencilerin mimari tasarım konularının ilgi grupları ve kendilerine verilen roller hakkında araştırma yapmaları, ilgi grupları üzerinde gözlem yapmaları, elde ettikleri bilgiler ve rol modelleri ile empati kurmaları aracılığı ile atölye sürecinde tasarım kararlarına katılmaları önemli olmuştur. Değerlendirmenin diğer unsuru ise verilen mimari tasarım sorununa çözüm bulurken; gerekli analizleri yapma, kavram belirleme ve senaryo oluşturma, ihtiyaç programı belirle-

me, mimari tasarımın gerektirdiği tüm ölçeklerde karar geliştirme, mimari ifade tekniklerini doğru kullanma gibi genel geçer kriterleri içermektedir. Projeler; sözü edilen unsurlar esas alınarak haftalık çalışmalar, ara jüriler ve final jürisi aracılığı ile değerlendirilmiştir.

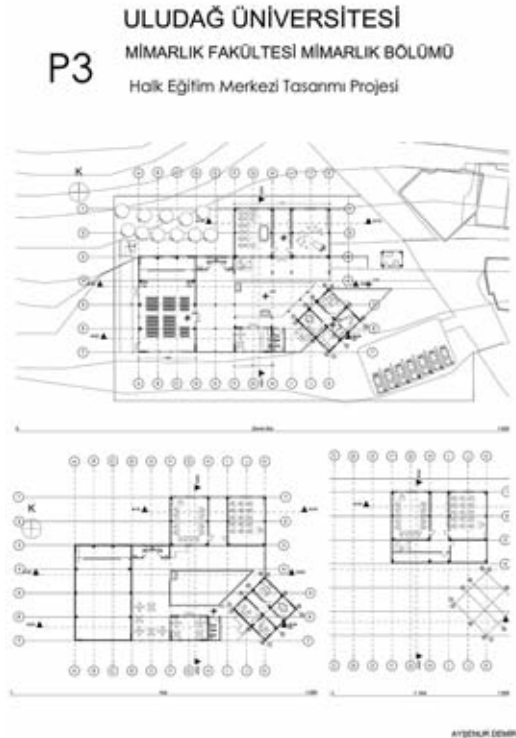
### 3.3. “Empati Atölyesi” Tasarımlarından Örnekler

Empati Atölyesi'nin sonucunda öğrencilerden projelerinde hedefledikleri çalışmaları ve yaşadıkları süreci kısaca ifade etmeleri istenmiştir. Süreç sonucunda öğrencilerin sundukları raporlardan alınan ifadeler öğrencilerin çalışmalarından örnekler ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

“Empati Atölyesi kapsamında, toplumdaki farklı bireylerin katılımının olacağı, farklı kursları bünyesinde barındıran bir halk eğitim merkezi tasarlanması temel hedef olmuştur (Şekil 1 ve 2). Senaryo kurgulanırken, çalışılan arazinin bulunduğu bölgenin sahip olduğu toplumsal yapı ve sosyo-kültürel özellikler göz önüne alınmış, kullanıcılar ile görüşmeler yapılmış, mevcut halk eğitim merkezlerindeki sorunlar tespit edilerek yapılan mimari tasarım ile sözü edilen sorunlara çözüm üretilmesi amaçlan-

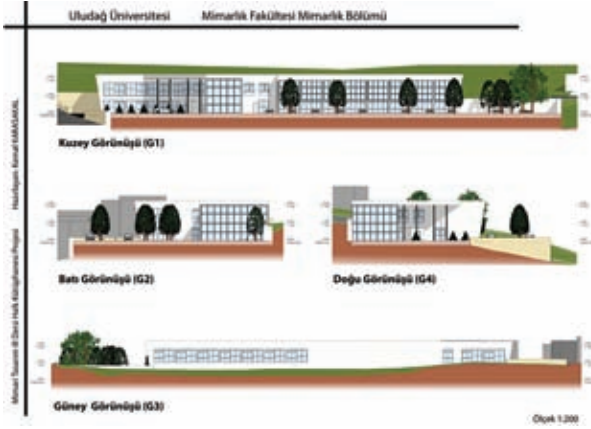


Şekil 1. Ayşenur Demir Çalışmalarından Örnekler

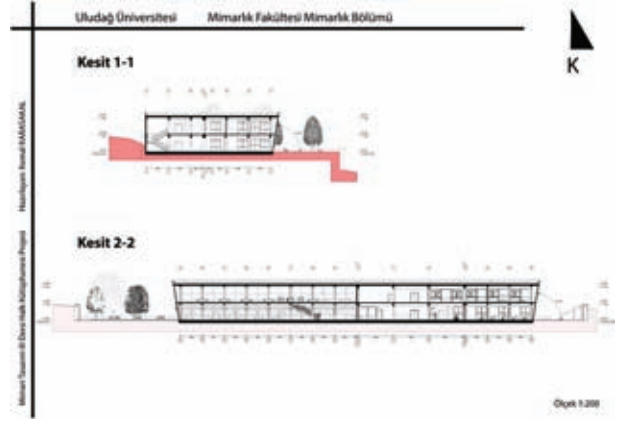


Şekil 2. Ayşenur Demir Çalışmalarından Örnekler





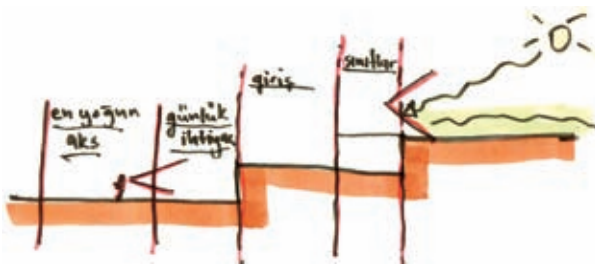
Şekil 3. Kemal Karasakal Çalışmalarından Örnekler



Şekil 4. Kemal Karasakal Çalışmalarından Örnekler

mıştır. Empati Atölyesi özellikle kullanıcı analizi ve eleştirel tasarım yapma açısından katkı sağlamıştır. "Ayşenur Demir" Empati Atölyesi kapsamında, bir yandan kentlilerin bireysel gelişimine katkıda bulunan, diğer yandan dayanışmayı öne çıkartan, bu nedenle de toplumsal bir eğitim programının bir aracı olarak kabul edilebilecek bir halk katılım ve dayanışma merkezi tasarlanması temel hedef olmuştur. Tasarımda toplumsal yapı ve çevresel etmenlerin değerlendirilmesi ile bir senteze ulaşılması amaçlanmıştır. Bu amacın mimari tasarıma dönüştürülmesinde Empati Atölyesi'nde kullanıcı rolünde olan kişilerden alınan eleştirilerin önemli katkısı olmuştur." iğdem Tatlı "Empati Atölyesi kapsamında, bölge kullanıcılarına sosyal, kültürel ve eğitimsel anlamda hizmet edebilecek, bireysel gelişime olanak sağlayacak ve toplumsal etkileşimi güçlendirmeye zemin hazırlayacak bir halk kütüphanesi tasarlanması temel hedef olmuştur (Şekil 3 ve 4). Belirlenen ana hedef doğrultusunda hazırlanan ihtiyaç programında kütüphane için gereken başlıca mekânların yanı sıra sosyal etkinliklerin gerçekleştirilebileceği salonlar, çevre toplumuna çeşitli konularda eğitim verilebilecek atölyeler ve söz

konusu atölyelerin çıktılarının sergilenebileceği mekânlara da yer verilmiştir. Tasarımda, özellikle sosyal etkinliklerin gerçekleştirileceği mekanların ihtiyaç programına dahil edilmesinde kullanıcılar ile yapılan düzenli görüşmeler ve Empati Atölyesi'nde yürütücüden ve kullanıcı rolü üstlenen öğrencilerden alınan eleştiriler yol gösterici olmuştur. Ayrıca atölye kapsamında diğer projelerde yardım gönüllüsü olma rolü üstlenilmiş, böylelikle sosyo ekonomik yapıdaki olumsuzlukların düzeltilmesinde mimari yapının bir araç olabileceği görülmüştür. "Kemal Karasakal" Empati Atölyesi kapsamında tasarlanan halk eğitim merkezinin senaryosu oluşturulurken, çevre toplumunun meslek edinme amacıyla katılmayı istedikleri kurslar temel alınmıştır (Şekil 5 ve 6). Senaryo kurgusunda var olan kurslar; "ev mefruşatı", "giyim üretimi ve teknolojileri", "el sanatları ve teknolojileri", "yemek ve pasta öğretilimi" ile "sa kesimi ve bakımı" dır. Atölye kapsamında çevre toplumunun mesleki eğitim alması amacıyla tasarlanan halk eğitim merkezinin işletme yöntemine yönelik bir öneri de geliştirilmiştir. Oluşturulan senaryo gereği merkezde açılması öngörülen kurslardan sertifika alan kursiyerler merkez bünyesinde bulu-



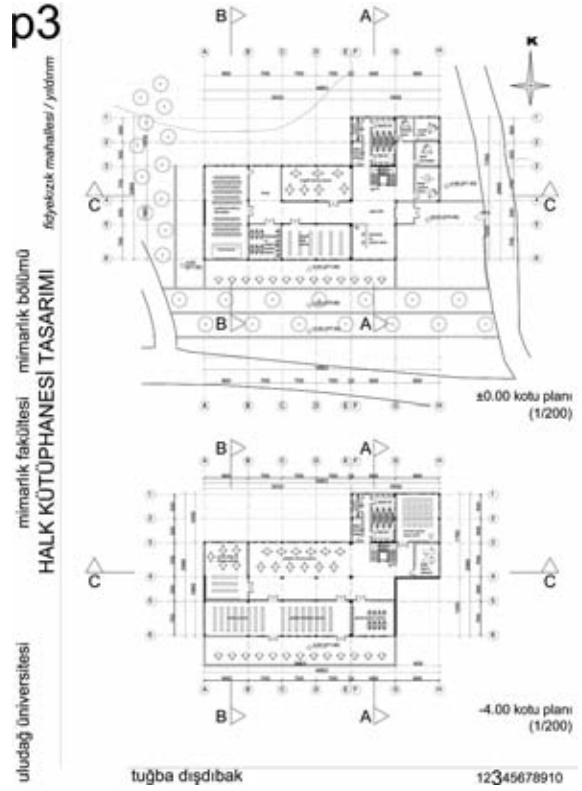
Şekil 5. Fatih Uzun Çalışmalarından Örnekler



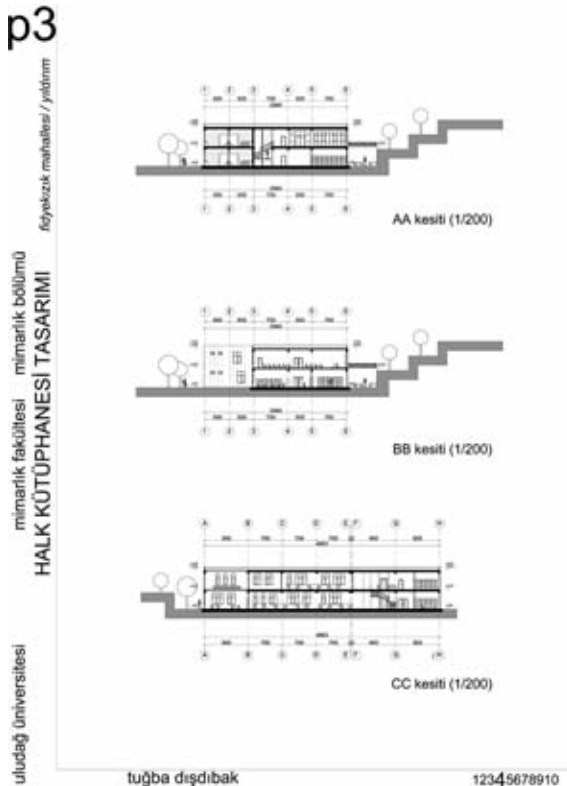
Şekil 6. Fatih Uzun Çalışmalarından Örnekler



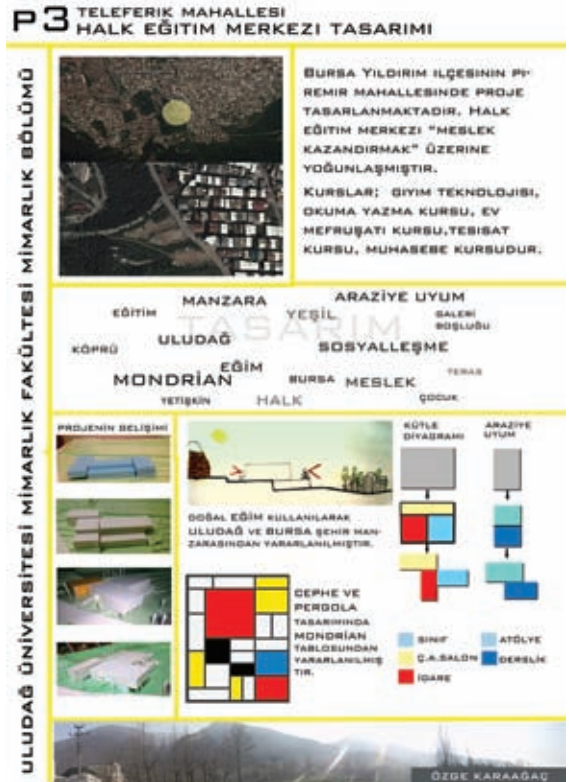
Şekil 7. Tuğba Dışdıbak Çalışmalarından Örnekler



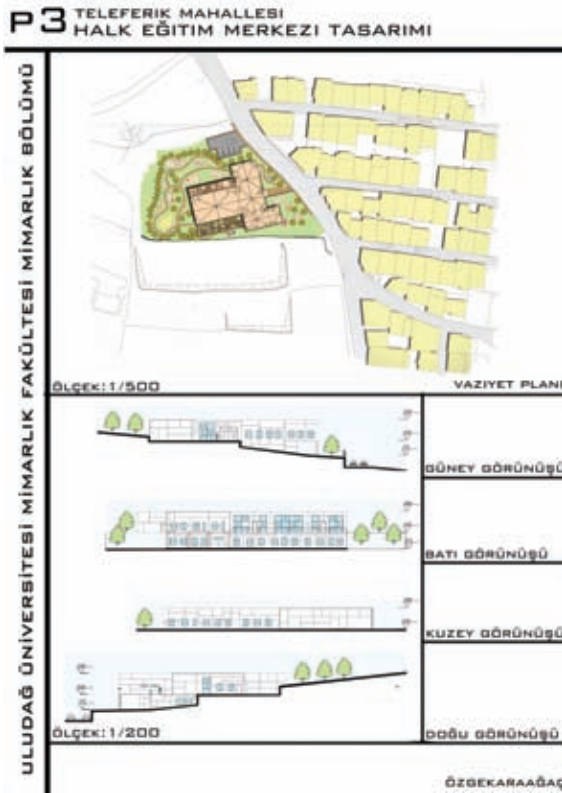
Şekil 8. Tuğba Dışdıbak Çalışmalarından Örnekler



Şekil 9. Tuğba Dışdıbak Çalışmalarından Örnekler



Şekil 10. Özge Karaağaç Çalışmalarından Örnekler



Şekil 11. Özge Karaağaç Çalışmalarından Örnekler

nan mekânları işleterek bir yandan çevre toplumuna hizmet verecek ve kendi geçimleri için gelir elde edecek, diğer yandan halk eğitim merkezi binasının giderlerini karşılayabileceklerdir. Tasarımda halk eğitim merkezi için gereken başlıca mekânların yanı sıra senaryoya bağlı olarak oluşturulan işletme mekanlarına da yer verilmiş, böylelikle toplumsal dayanışmanın mimari yapı aracılığı ile gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.” Fatih Uzun“ Empati Atölyesi kapsamında içinde bulunulan çevrenin düşük eğitim seviyesi dikkate alınarak halkın tüm kesimlerinin yararlanabileceği bir halk kütüphanesinin tasarlanması temel hedef olmuştur (Şekil 7, 8 ve 9). Bu bağlamda çevre toplumuna kütüphaneye gitme alışkanlığı kazandıracak ek işlevlerin tasarım programına alınması amaçlanmıştır. Söz konusu tasarım çevre halkının çeşitli ortak etkinlikler düzenlemelerine ve düzenlenen etkinliklere katılmalarına, böylelikle kütüphanenin sürekli yaşayan bir merkez haline gelmesine olanak sağlayacaktır. Empati Atölyesi sürecinde üstlenilen öğretmen rolü ise sürecin hem eğlenceli hem de öğretici geçmesini sağlamış, çeşitli projeler hakkında eleştiri yapma çabası ile diğer proje konuları hakkında ayrıntılı bilgiye ulaşıl-

mıştır. ”Tuğba Dışdıbak“ Empati Atölyesi kapsamında “yardımlaşma” kavramından yola çıkılmış, toplumun farklı gelir seviyelerindeki insanları yardımlaşma kavramı altında bir araya getirebilecek bir halk katılım ve dayanışma merkezi tasarlanması amaç edinilmiştir. Bu bağlamda tasarımda çevre toplumu için çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklerin gerçekleştirilebileceği mekânların yanı sıra yiyecek, giyecek, dayanıklı tüketim ürünleri, oyuncak yardımlarının kabul edildiği ve söz konusu yardımların ihtiyaç sahiplerine ulaştırıldığı mekânlara da yer verilmiştir.” Ömer Faruk Hızralı“ Empati Atölyesi kapsamında toplumu oluşturan bireylerin kişisel özelliklerinin birbirlerinden çok farklı olmasının bir zenginlik unsuru olduğu ve bireylerin birbirleriyle empati kurarak oluşturdukları ilişkiler bütünü toplumsal uyum anlamına geldiği varsayımı ile yola çıkılmış, bu bağlamda ünlü ressam Mondrian’ın eserlerindeki geometrik soyutlama metafor olarak kullanılmıştır (Şekil 10 ve 11). Empati Atölyesi sürecinde yapılan halk eğitim merkezi tasarımında potansiyel kullanıcılardan alınan görüşlerden ve atölye ortamında kullanıcı rolü ile eleştiride bulunan öğrencilerin görüşlerinden önemli ölçüde yararlanılmıştır. “Özge Karaağaç”

#### 4. SONUÇ

Mimarlığın öğretilmesi, öğrencilerin mesleğe hazırlanması, sınıf ortamında yer alan formal etkinliklerin ötesine geçen ve pek çok farklı boyutu birleştiren bir yapıya sahiptir (Pinheiro,2009). Mimarlık eğitiminin en önemli parçasını oluşturan mimari tasarım atölyelerinde; tasarımların ardındaki nedenlerin kavranmasını sağlamak, uygulamaların arkasında onu oluşturan fiziksel ve toplumsal bir yapının varlığını algılatmak, mimarın aynı zamanda toplumun önemli bir parçası olduğunun ve içinde bulunduğu toplumun gereksinimlerini anlamasının ve bunu bir parametre olarak tasarıma katmasının kaliteli yaşam çevreleri oluşturmadaki önemine vurgu yapmak, mimarlığın merkezinde insanın var olduğunu unutmadan farklı bakış açılarını mimari tasarıma yöneltmenin önemini algılatmak, toplumsal sorunlara mimari çözümler üretmek amacıyla araştırma yapılmasına, ilgi grupları ile empati kurulmasına teşvik etmek büyük önem taşımaktadır.

Empati kurma ve rol oynama yöntemleri kullanılan atölye sürecinde öğrencilerin bireysel farklılıklarının potansiyelinden yararlanılmış, farklı tasarım

tartışmalarının yapılması olanaklı olmuştur. Öğrencilerin motivasyonlarının atölye süreci boyunca oynanan oyuna bağlı olarak yüksek olduğu gözlemlenmiş, farklı karakterde öğrencilerin empati kurma ve oyun oynama çerçevesinde atölye başlangıcında mecburen kurdukları iletişim süreç içinde olumlu ilişkiler geliştirmelerini sağlamış, katılımcı ve işbirlikçi bir tasarım ortamı oluşturulabilmiştir. Her bir öğrencinin diğer öğrencilerin projeleri içindeki kullanıcı olma sorumlulukları atölye süreci boyunca öğrencilerin atölyede tasarlanan tüm projeler hakkında fikir geliştirmelerine olanak sağlamıştır. Sonuç olarak Empati Atölyesi'nde gerek yürütücü gerekse öğrenciler açısından verimli bir süreç geçirildiğine, söz konusu süreçte her iki tarafın da önemli deneyimler kazandığına inanılmaktadır.

## 5. TEŞEKKÜR

Tasarım atölyesinde jüri üyesi olarak emeği geçen Yüksek Mimar Nurcan İşgören'e ve atölyenin var olma nedeni olan öğrencilerime, katkılarından dolayı, teşekkür ederim.

## 6. KAYNAKLAR

- [1] ARIDAĞ, L., ASLAN, A. E. (2012). Tasarım Çalışmaları-1 Stüdyosunda Uygulanan Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Mimarlık Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünce Becerilerinin Gelişimine Etkisi, Megaron, 7(1): 49 - 66.
- [2] CEVİZCİ, A. (2003). Felsefe Terimleri Sözlüğü, s. 135. Paradigma Yayınları, İstanbul.
- [3] DÖKMEN, Ü. (2006). İletişim Çatışmaları ve Empati, 36. Baskı, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- [4] DÜZGÜN, E. (2004). Mimari Tasarım Eğitiminde Başarı Yöneliminin Ölçülmesi, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- [5] ERKAL, H. (2006). Yerel Yönetimlerde Yönetime Katılım, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- [6] ERSOY, Z. (2010). Mimari Tasarımda Kullanıcı Odaklı Süreçler, Mimarlık Dergisi, 351: 68-72, Ankara.
- [7] GÜLEÇ, İ., ÇELİK, S., DEMİRHAN, B. (2012). Yaşam Boyu Öğrenme Nedir? Kavram ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme, Sakarya University Journal of Education, 2 (3): 34-48.

[8] İNCEDAYI, D. (2009). Toplum ve Mimarlık. Meslekte Bir Araştırma Alanı Olarak Toplum ve Mimarlık, Mimarlık Dergisi, Sayı: 349, Ankara.

[9] KAVAK, N., KÖSEOĞLU, F. (2007). Yapılandırıcı Öğrenme Yaklaşımına Dayalı Rol Oynama Öğretim Yönteminin Avantaj ve Dezavantajları, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27 (2): 309 -325, Ankara.

[10] KILIÇASLAN, H. (2015). Mimarlık ve Yaratıcı Drama: Trabzon Müzesi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(40): 557 -563.

[11] ÖZLÜK, H.K. (2010). Halk Kütüphanelerinde Bilgi Gereksinimleri ve Bilgiye Talep Yaratma Yöntemleri, Uzmanlık Tezi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara.

[12] PIAGET, J. (1951). Play, Dreams and Imitation in Childhood, Heinemann, London.

[13] PINHEIRO, V. (2009) (Çeviren: Pınar Dinç), Yeni Bir Mimari Kimliğe Doğru: Bir Pedagojik Deneyim, Dosya 15: Mimari Tasarım Eğitimi, s.26-28, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını, Ankara.

[14] POLAT, C. (2010). Kültürel Kalkınmada Halk Kütüphanelerinin Önemi ve Bitlis'te Halk Kütüphaneleri: Karşılaştırmalı Bir Analiz, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3 (10): 527-536.

[15] URL 1: <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 02.02.2016).

URL 2: : <http://pdrgunlugu.net/egitimderoloyunmayontemi/> (Erişim Tarihi: 03.03.2015).

[16] URL 3: [http://kumluhem.meb.k12.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/31/12/270169/icerikler/hayat-boyu-ogrenme\\_388431.html](http://kumluhem.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/31/12/270169/icerikler/hayat-boyu-ogrenme_388431.html) (Erişim Tarihi: 02.04.2016)

[17] URL 4: [http://germencikhem.meb.k12.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/09/05/126866/icerikler/halk-egitiminin-ilkeleri\\_1662085.html](http://germencikhem.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/09/05/126866/icerikler/halk-egitiminin-ilkeleri_1662085.html) (Erişim Tarihi: 02.04.2016).

[18] ÜST, S., DOĞAN, M. G. (2013). İç Mimarlık Eğitiminde Yaratıcı Drama, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat ve Tasarım Dergisi, 11: 89-100, Ankara.